

เราควรวัดความสำเร็จในยุคหลังโควิดอย่างไร

ดร.นครินทร์ อมเรศ

ฝ่ายนโยบายโครงสร้างเศรษฐกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

สถานการณ์โควิด 19 ที่กลับมามีนัยต่อเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดระลอกใหม่เกิดขึ้นได้ส่งผลให้นักเศรษฐศาสตร์หลายสำนักหันตัวเลขประมาณการการขยายตัวทางเศรษฐกิจลง สอดคล้องกับมาตรการเยียวยาเศรษฐกิจชุดใหม่ที่มีที่คาดว่าจะครอบคลุมคนไทยในวงกว้าง โดยอาจไม่ได้เจาะจงเพียงกลุ่มคนได้รับผลกระทบ เช่นเดียวกับในช่วงก่อนหน้า ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังเป็นอันมาก นำสังเกตว่าการใช้เงินเพื่อเยียวยาในภาวะที่การประกอบธุรกิจไม่เป็นปกติสะท้อนถึงการใช้นโยบายการขยายตัวทางเศรษฐกิจ หรือ GDP มาเป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบาย จึงต้องถกเถียงเพื่อกระตุ้นให้ตัวเลขนี้ไม่แผ่วลงเกินควร ในวันนี้จะขอเชิญชวนทุกท่านมาแลกเปลี่ยนมุมมองถึงเครื่องชี้วัดความสำเร็จว่าควรจะเป็นอย่างไรในโลกยุค(กำลังจะ)หลังโควิดนี้

ก่อนอื่น ขออนุญาตเกริ่นถึงแรงบันดาลใจของบทความนี้ว่ามาจากงานชิ้นหนึ่งของ ศาสตราจารย์ Clayton M. Christensen แห่งมหาวิทยาลัย Harvard ปรมาจารย์ด้านนวัตกรรมผู้ล่วงลับ ซึ่งคุณ Steve Jobs แห่งบริษัท Apple เคยกล่าวหาหนังสือของอาจารย์ที่ชื่อว่า The Innovator's Dilemma เป็นหนังสือธุรกิจเพียงเล่มเดียวที่กระตุ้นแรงบันดาลใจได้อย่างลึกซึ้ง แต่ที่มาของบทความนี้มาจากหนังสืออีกเล่มหนึ่งของอาจารย์ คือ How Will You Measure Your Life? ซึ่งมีความแตกต่างจากหนังสือเล่มอื่น ๆ เพราะเป็นการสรุปปาฐกถาพิเศษ ที่อาจารย์กล่าวไว้ในวันสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนธุรกิจแห่งมหาวิทยาลัย Harvard โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการตอบคำถามว่าเราควรวัดความสำเร็จของชีวิตอย่างไร อาจารย์เล่าว่าในช่วงแรก ๆ ของชีวิต เราอาจวัดความสำเร็จกันด้วยชื่อเสียง เงินทอง ความมั่งคั่ง การมีคู่สมรสที่หน้าตางดงามเพียบพร้อม แต่เมื่อเวลาผ่านไปหลาย ๆ ปี อาจารย์พบว่า เพื่อนร่วมรุ่นของอาจารย์ที่มีเงินทองมากมายอาจไม่มีความสุขกับครอบครัว เผชิญการหย่าร้างหลายครั้ง ไม่มีเวลาคุยกับลูกหลาน หรือแม้กระทั่งอาจเลือกทางลัดเพื่อให้ร่ำรวยจนกระทั่งติดคุก ดังนั้น อาจารย์จึงกระตุกความคิดของมหาบัณฑิตใหม่ด้วยคำถามที่ว่าเราจะวัดความสำเร็จอย่างไร หากเราเห็นด้วยว่าควรให้ความสำคัญกับ ครอบครัว สุขภาพ และความมั่นคงทางการเงิน มากกว่าชื่อเสียงและเงินทอง เราจะดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้

หากเราประยุกต์คำถามนี้มาใช้ในการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน เรากำลังใช้อะไรเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จในทางเศรษฐกิจ เรากำลังประเมินเศรษฐกิจด้วยตัวเลข GDP เรากำลังดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้กระจายตัวทั่วถึงต่อผู้รับอันสงสี้ให้มากที่สุด หรือเรากำลังจะอยากสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจในระยะยาวกันแน่ หากคำตอบเป็นประการหลัง แล้วเราจะออกแบบมาตรการอย่างไรให้สามารถบรรลุเป้าหมายนี้ จึงขอใช้

แนวทางเดียวกับที่อาจารย์ใช้ถามลูกศิษย์ในหนังสือ คือ อาจลองกำหนดวิธีการในเชิงทฤษฎี โดยไม่เพียงแต่อิงบทเรียนในอดีต แต่ใส่การคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลเข้าไปด้วย โดยขอลองยกตัวอย่างคุณสมบัติของมาตรการที่พร้อมมูล ดังนี้

ประการแรก ต้องเอื้อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดี สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ด้วย ตัวอย่างสำคัญของมาตรการลักษณะนี้ได้ดำเนินการไปแล้วในช่วงหลังของปีก่อนซึ่งเอื้อให้ผู้ประกอบการรายย่อยเป็นจำนวนมากสามารถใช้งานเทคโนโลยีทางการเงินและการตลาดออนไลน์เพื่อหาลูกค้ารายใหม่ ตลอดจนมีการปรับการให้บริการจากที่เคยมุ่งดูแลลูกค้าต่างชาติเป็นหลักมาเป็นการรับรองลูกค้าในประเทศด้วย

ประการต่อมา ต้องมีการติดตามความคุ้มค่าของการดำเนินการทั้งก่อนและหลัง เพื่อให้ตัวเลขผลบวกทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงต่อ GDP และทางอ้อมในการเสริมสร้างศักยภาพในระยะยาว ต้องคุ้มทุนกับเม็ดเงินงบประมาณทางการคลัง ดังนั้นเราจะทุ่มงบประมาณก็ต่อเมื่อสามารถแก้ปัญหาระยะสั้นพร้อมกับปัญหาระยะยาว อาทิ การพัฒนาทักษะการให้บริบาลผู้สูงอายุแก่ผู้ว่างงาน ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นการสร้างรายได้ แต่จะช่วยรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศ

ประการสุดท้าย ต้องดำเนินการสอดคล้องประสานกับมาตรการอื่น ๆ เช่น มาตรการด้านความมั่นคงและมาตรการทางสังคม มิฉะนั้น หากกระตุ้นเศรษฐกิจแต่มีผลข้างเคียงให้ธุรกิจบางประเภทเติบโต เช่น ธุรกิจที่ประกอบการในสถานที่อโคจร คงจะได้ไม่คุ้มเสีย และอาจส่งผลลบอย่างชัดเจน เช่น ก่อให้เกิดการแพร่ระบาดซ้ำแล้วซ้ำอีกจนทำให้เราต้องมาเฝ้าระวังกันรอบแล้วรอบเล่าอย่างที่เป็นอยู่

โดยสรุปแล้ว มาตรการทางเศรษฐกิจที่เรากำลังดำเนินอยู่อาจมีผล Quick Win ในการเทเม็ดเงินลงสู่สังคมในวงกว้าง ซึ่งอาจจะมีส่วนช่วยไม่ทำให้ตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจแยกลงเกินควร แต่มาตรการเหล่านี้จะเข้าข่ายมาตรการที่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจในระยะยาวหรือไม่ อาจวัดได้จากการตอบสามคำถามที่ขอทิ้งท้ายให้ท่านผู้อ่านลองตอบเองในใจว่ามาตรการจะเอื้อให้เรารับมือกับความเปลี่ยนแปลง มีการติดตามความคุ้มค่า และสอดคล้องประสานกับมาตรการอื่น ๆ หรือไม่

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย